

SAMOBORSKI LIST

Ljetovanišni vjesnik.

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
Pretpлата na cijelu godinu stoji K 4.—, na pò godine 2 K, na četvrt godine 1 K. S poštom ili s dostavom u kuću 48 fil. na godinu više. U Americu K 1.40 na godinu više. Pojedini broj stoji 20 filira.

Vlasnik i odgovorni urednik: M Kleščić.

Uprava nalazi se u Tiskari Eugena Košaka u Samoboru, Ramebergova ulica br. 18.

Oglase prima uprava a plaća se za petini redak u redakcijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji se više puta izvršuju, daje se znatan popust. Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samoborskog lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

God II.

U Samoboru, 15. siječnja 1905.

Br. 2.

Poziv na pretplatu.

Od 1. siječnja ove god. izlazi naš list dva puta u mjesecu. Toga se dana započela i predbrojba za godinu 1905. Molimo naše cijenjene čitače, da nas podupru pretplatom u našem nastojanju i da u svojoj okolini porade, kako bi nam list stekao još više prijatelja i pretplatnika. Dužnike također molimo, da se sjetite svoje dužnosti. Neka svatko uvaži, da i mi imamo znatnih obveza prema tiskari, kojima moramo točno udovoljavati.

Cijena je listu:

na cijelu godinu K 4.—
na pò godine K 2.—
na četvrt godine K 1.—

S poštom ili dostavom u kuću 48 fil. na godinu više. U Americu K 1.40 na godinu više.

Pretplatu prima uprava „Samoborskog lista“. Za vanjske je pretplatnike najzgodnije, da je šalju poštanskom doznačnicom.

Podupiranje naših društava.

Diljem domovine osnovana su najrazličnija društva. Mnogima od njih lebde pred očima najuzvišeniji zadaci i ona upiru svu snagu, da svoju svrhu što snažnije i savjesnije udovolje. Neka društva zahvaćaju opsegom svoga rada čitav narod ili barem goleme slojeve njegove, druga služe lokalnim svrhama, ali nijesu dakako bez posebnog utjecanja na cjelokupni napredak i razvitak narodni. Pomagati društvima, kojih rad smjera na dobro naroda promičući njegove duševne ili materijalne interese, dužnost je danas svakog rodoljuba. Ne manja je rodoljubna dužnost pojedinoga mjesta i njegovih stanovnika, da podupiru društva, koja se nalaze u njihovoj sredini i čiji članovi koriste svojim djelovanjem svome su-

gradjanstvu ili svojim suopćinarima. To je jasno i to se poreći ne da.

I mi u Samoboru imamo dosta društava. Neki hoće, da ih je i previše s obzirom na broj stanovništva. No bilo kako mu drago, naša društva imaju više ili manje plemenitu svrhu, radi koje su osnovana i radi koje ih valja podupirati. Kod društvenoga rada i napretka odlučna je dobra volja i požrtvovnost izvršujućih članova. Bez žrtava, samoprijedora, oduševljenja nema života u društvu. No nema pravoga života i napretka ni tamo, gdje društvo ne dobija nikakve potpore od onih, koji su ga po svom položaju dužni da pomažu. A to je kod nas u prvom redu dužno da čini naše gradjanstvo. I doista lijep broj naših sugradjana savjesno ispunja u tom pogledu svoju dužnost. To moramo istini za volju i priznati. No moramo nažalost i to da dopustimo, da ima još uvijek priličan broj onih, koji za ispunjavanje ovakvih lokalno-patriotskih dužnosti ne pokazuju ni volje ni smisla. U Samoboru ima još uvijek ljudi, koji pokazuju premalo pažnje za ono, što se nazivlje napredno i što ima da posluži općem dobru. Naravski da ovakvi ne mogu biti ni ondje, gdje se prinose žrtve i gdje valja segnuti u džep, pa učiniti nešto od svoje volje bilo za napredak Samobora, bilo za opće kulturne i narodne potrebe. Tako se i događa, te mi vidjamo još mnoge naše općinare, koji bi mogli da pomažu naša društva, gdje stoje po strani ne obazirući se na siromaštvo ni potrebe društvene. Ne tražimo da netko mora da bude članom pomagačem svih naših društava bez razlike. Svatko se ravna prema svojim

imućstvenim prilikama. Ali je značajno, da jedni te isti imućni ljudi obično ne podupiraju nijednoga društva, kao što je s druge strane i to utvrđeno, da su jedni te isti ljudi obično pomagači svih naših društava. A zanimljivo je i to, što često medju onim prvima nalazimo ljudi, koji su znatno bolje situirani od ovih potonjih ili su im potpuno ravni sa svojim imutkom. To je pojava u našem društvenom životu, koju bi valjalo iz temelja liječiti.

Kad se od podupiranja društava sustežu ljudi slabije nadareni zemaljskim dobrom, to je razumljivo i to se daje podnijeti. No kad u tom pogledu stoje skrštenih ruku neki naši imućnici, bogatiji posjednici i vlasnici kuća, kojima njihov obrt ili zanimanje ili glavnica odbacuje još i lijepe dohotke, onda to doista prelazi granice.

Tko bi zavirio u popise podupirajućih članova domaćih naših društava, našao bi tu gorka iskustva, što ga moraju proživljavati društveni odbori, a našao bi često dokaza skrajnjemu nehaju, nebrigi i ljutom škrtarenju nekih naših srećnika po novcu i imutku, čija imena već godine i godine blistaju u imenicima podupirajućih članova svojom — odsutnošću. I mora se često samo svijesnim društvenim odborima i prvacima pa onda požrtvovnosti izvršujućih članova i veledušnosti pojedinih dobrotvora zahvaliti, da gdje koje društvo može još životariti. Uzmimo samo za primjer Društvo za poljepšavanje Samobora, da o drugima u ovaj par i ne govorimo. Članarina mu ne može biti manja, ciglih 20 fil. na mjesec. Pa ipak — tko bi vjerovao — nalazi se u nas bogatih ljudi, kojima ovo društvo još

Jedno poslijepedno.

Kraj željezničkoga nasipa ide put, zaokreće desno i popinje se dalje na brdo, gdje stoji tiho i osamljeno groblje. Njegovi bijeli i modri križevi vide se daleko u selu. Oni su nijemi Memento za sve one, koji poziru prema groblju. No rijetki su, koji onamo hotice svraćaju svoje poglede. Ta nitko rado ne misli na smrt.

Ovim putem polaze baš sada crna kola sa crnim konjima, a za njima mnogo ljudi u crnini. Kola kreću lagano naprijed, korak po korak.

Sprovod je.

Cestu obrubljuju jablani i njihove crne i duge sjene puzaju po žutom i pjeskovitom tlu.

Na željezničkom nasipu stoji oslonjen o brklike željeznički stražar i gleda onamo, gdje se lagano miču crna ona kola prema groblju —

Tako je bilo i s njegovim djetetom. Njega su također vozili lagano, korak po korak. A on je toliko ljubio to dijete, tu još jedinu sreću na ovome svijetu. I baš je danas četiri nedjelje, što nema više njegova ljubimca.

Bijahu nekoć sva trojica zajedno ljubeći se vruće. On je bio ponosan na svoje toplo domaće ognjište. Ali u najdražim časovima ona ih ujedared ostavila. Ostalo mu još samo dijete i na nj je prenio i svu svoju veliku ljubav, koju

je osjećao prema pokojnici. No i ono mu je umrlo. Bijaše mu pusto, neizrečeno pusto. Što je mogao da bez njih učini. Obnavljati jedino u duši spominjanje na svoje mile i drage. . .

Ona crna kola pomicala se još uvijek naprijed. On ih je slijedio svojim pogledima i mislijaše na — obojicu. U njegovoj se svijesti radjalo bezbroj misli i osjećaja. On se sve više zadubljivao u te svoje misli i slijedio okom mrtvačka kola na svakome koraku.

Tako vjerno je i nju nekoć gledao. . .

Kad ju je prvi put vidio, oćutio je neobičnu toplinu i nije smogao ni riječi. I njoj je bilo tako. Prvoga se sastanka sjeća kò da je bilo juče. Ona je imala smedju ljetnu haljinu na sebi. Bila je večer, a mjesecina je tiho sjala. Tada su se zavjerali jedan drugomu, i za par je nedjelja bila ona njegova žena. Kasnije je nadošlo i dijete i oni su bili vanredno sretni. Dijete se lijepo razvijalo i to je bila velika radost u kući. Dječak je ispunio sedmu godinu života, no majka nije toga dočekala. Preselila se već davno prije sa ovoga svijeta. . .

No onda je pridošla nova nesreća i ono su njegovo dijete također odvezli onim putem. On ga je samo malo sproveo, jer mu je putem pozlilo, pa je morao sjesti na neki kamen. Nije mogao dalje i neki su ga ljudi odveli kući. Kad

mu je bilo bolje, bio je pred vratima svoje kuće i mogao je još vidjeti, kako mu po onome putu odvažaju dijete.

Upravo sve kao sada —

Bijaše sasvim zadovoljan, što nije mogao do groblja. On ne bi mogao vidjeti, kako njegovo dobro i drago dijete ostavljaju ondje gore i kako na nj bacaju grude zemlje. Ovako je bilo bolje, puno bolje.

I sada ležase njegovo dijete samo pod zemljom i on stajaše sam ovdje. I sve je jače zapadao u svoje misli, tonuo i gubio se i išćezavao u njima — kad najednom naleti brzovlak, začuje se oštar zvižduk i vlak bijaše zaustavljen.

Radoznali putnici provukli glave na željezničke prozore, ne bi li iz različitih povika saznali, zašto je vlak stao.

Jedan je gospodin napokon to saznao od vodje vlaka i ispriopovijedao ostalim suputnicima, da je vlak pregazio jednog čovjeka. . .

Na tračnicama je ležao željeznički stražar rastrgan i raskomadani. Upravo se takva nesreća zbila i s njegovim djetetom —

Pošto su podigli i odstranili nesrećnika, vlak je krenuo dalje. Njegov je šum lagano zamirao u daljini.

Samotan ležase opet onaj put s vitkim jablanima i sunce se mirno nagnulo k zapadu baš kao da se i nije ništa dogodilo. . . Prev. D. T.

i na razni način korist donosi, jer poljepsavajući mjesto pravi za nj reklamu i dovadja ovamo goste, a oni još sveudilj ne čute nikake potrebe da budu članovi ovoga društva ili ako su bili, istupili su. Kaže se, a mi ne vjerujemo, da su neki odbili namire radi prevelike članarine!

Držimo, da bi bio i ovaj primjer dovoljan, da istakne uzroke radi kojih smo držali svojom dužnošću napisati ove retke.

Svima nam mora biti na srcu napredak Samobora i procvat društava, koja služe njegovu interesu. Što je pogriješeno, može se ispraviti barem za budućnost. Evo dolazi vrijeme, kad će opet naša društva pokucati na srca našega gradjanstva. U svijetao primjer onih naših gradjana, koji su redovni dobrotvori naših društava, a koji ne će i ove godine sustegnuti svoje darežljive desnice, neka se ugledaju i oni, koji su dosada neopravdano i podaleko stajali od svega, što se nazivlje javnim dobrotvorstvom. Nama će pak biti najmilije, ako ćemo moći doskora zabilježiti, da je u tom pogledu nastupila bilo kakva promjena na bolje.

Iz trgovišnoga zastupstva.

(Sjednica od 30. prosinca proš. god.)

1. Općinsko poglavarstvo predlaže iskaz neobjavljene tekuće dužnosti javnih radnja radi otpisa. — Zastupstvo prihvaća ovaj otpis u ukupnom iznosu od 83 K 60 fil.

2. Općinski upravitelj g. Čop izvješćuje, da je opć. ovrhovoditelj Mušković 22. prosinca bez ikakve prijave ostavio svoje službovno mjesto, te se nije više povratio u ured niti mu se znade za boravište. — Zaključeno je, da se raspiše natječaj za drugoga ovrhovoditelja. Prednost će imati osobe, koje su vješte u glazbi.

3. Čita se dopis o ostavinskoj raspravi pok. Hinka pl. Franciscia, koji je ostavio 100 K za siromahe u Samoboru. — Predloženi iskaz siromaha, medju koje se ima razdijeliti ova svota, odobrava zastupstvo nakon pretresa.

4. Poglavarstvo predlaže, da se odobri trošak izdan za šegrte, koji su povedeni u Zagreb na obrtničku izložbu. — Prima se.

5. Predlaže se ponuda Josipa Biščana iz Gradišća, koji je voljan da sa svojim materijalom, dovozom i radnom snagom popravlja i u redu drži općinsku cestu iz Samobora u Gradišće uz redovnu plaću od 4 K na mjesec. — Prima se.

6. Općinski upravitelj izvješćuje, da su u ured poglavarstva pristupili korporativno svi ovdješnji mesari, te pismeno zamolili, da im se klanje sitne marve, teladi, ovaca i odojaka dopusti i onda, ako ih u klaonicu dotjeraju zimi do 4 sata, a ljeti do 6 sati poslije podne. To da bi imalo vrijediti za slučaj, kad im nije moguće marvu prije nabaviti, a potrebno je, da je sjutra dan seku. — Molbi se udovoljuje, pa se time ujedno popunjuje zaključak XI. sjednice od 22. prosinca. — Poslije toga je sjednica svršena.

Naši dopisi.

Chicago Ill., na svršetku prosinca.

Cijenjeni gosp. uredniče! U oči nove godine primite iznajprije moju srdačnu čestitku. Dao Bog, neka nam bude svima srećnija i bolja od stare. Osobito pak želim našem „Samoborskom listu“ svaku sreću i napredak. Neka nam se naše domaće glasilo učvrsti i ojača kao klisura, a iz milog i nezaboravnog našeg zavičaja donosilo nam uvijek drage i vesele glasove. Mi svi Samoborci rado bismo boravili medju vama, ali nada, da štogod privredimo i da si osiguramo budućnost, odagnala nas u daleke krajeve, u tuđi svijet. A misao i želje naše nalaze se kod Vas, u lijepom Samoboru, što ga je priroda tolikim ljepotama nadarila. Ovdje smo srećni, ako možemo i čuti štogod o našoj rodjenoj grudi. Stoga ćemo i nastojati, da pomazemo naš vrijedni list, koliko nam budu sile dopuštale. Samo dao Bog što krjepčeg zdravlja!

Mi se Samoborci nalazimo svi u blizini. Zdravi smo, hvala Bogu, radimo, a već sada se pokazuje da će u godini 1905. biti više zasluge i rada, nego dosada. Samoborska kolonija u Chicagu sve ljepše napreduje. Svaki čas se pojavljuje koji znanac ili prijatelj u našem krugu, a mi ga dočekujemo objeručke i primamo kao rodjena brata.

Čitao sam o „Dioničkom društvu za izgradnju stanova“. Lijepa je to i zgodna ideja za Samobor, da nam se uzmogne dići kao ljetovaliste.

Izvolite me odboru prijaviti, da ću i ja uzeti jednu dionicu. Nadam se da ću se doskora vratiti u domovinu. Primite srdačan pozdrav od cijele naše ovdješnje naseobine!

Josip Regović.

Domaće vijesti.

Velik požar. Selo Manja Vas teško je stradalo od požara na 2. o. mj. Vatra se je zametnula od neznatne iskre, što je iz dimnjaka pala na slamnati krov, a kako je duvao silan vjetar, vatra se širila i domala posta njezinim plijenom 10 kuća sa svim gospodarskim zgradama i prirodom, što su ga seljaci spremili za zimu. Bijeda je neopisiva, pa bi valjalo sve učiniti, kako bi se barem donekle ublažila nevolja ovih jadnih ljudi, što su usred zime ostali bez kruha i ruha. Za pogorjelce se sakupljaju milodari, a i zagrebačkim je dnevnicima poslan dopis o požaru i molba na čovjekoljube, da se sjetu nesrećnika, što dakako samo odobravamo. No malo je čudnovato, da dotični dopisnik nije držao nužnim, da se sjeti i našega lista, gdje se baš u Samoboru najviše čini, da se onim bijednicima namakne što više pomoći.

Dobrotvorni koncert s kazališnom predstavom i plesom priređuje danas zajedno: pjev. društvo „Jeka“, nekolicina gg. diletanata i samoborska glazba. Čisti je prihod namijenjen nesrećnim pogorjelicima u Manjoj Vasi. Preplate se zahvalno primaju. Hvale vrijedno je od priredjivača, te su se odlučili žrtvovati za ovu plemenitu svrhu a mi ni najmanje ne sumnjamo, da će i naše gradjanstvo pokazati, kako mu je do toga, da se nevolja pogorjelaca barem donekle smanji. Otrti bijedniku i jednu suzu plemenit je čin čovjeka, koji za tuđu nevolju ima osjećaja i poimanja.

Dobrotvornost. Za pogorjelce u Manjoj Vasi primilo je naše uredništvo od kluba „Sallet“ 15 K, a od načelnika grada Zagreba, gosp. dra. Milana Amruša, 9 kruna. Novac je predan poglavarstvu općine Podvrh. — Primili smo pismo, u kom moli neki siromašni općinar, „da bi dali gospona suca i milostivu sučevku v novine“, jer su ljetos o Božiću kao što i prošavših godina nadarili nekoju siromašnu djecu. Mi smo odmah bili na čistu, da se stvar tiče g. kot. suca Sove i njegove gdje, koji se svagda o Božiću spomenu sirotinje, pa ovim recima ujedno ispunjavamo molbu dotičnog općinara. Čin se g. Sove sam sobom hvali. — Trgovac gosp. Janko Budi ml. sabrao je za siromašnu školsku mladež trga Samobora 2 K 64 f., a g. Mijo Novak, postolar, darovao je u istu svrhu 1 par čizama. — Pučkoj knjižnici i čitaonici u Gornjem kraju poklonio je zidnu uru g. mag. pharm. Nikola Badovinac.

Dr. Horvat zahvalio se je na predsjedništvu hrv. pjev. društva „Jeka“. Ne ćemo u ovaj par ispitivati uzroke, koji su dr. Horvata ponukali, da se odrekne časti, kojoj je vazda zdušno i požrtvovno služio, ali ćemo istaći, da je „Jeka“ u njegovu izboru za predsjednika bila vrlo srećne ruke. Ona je za njegova predsjedništva živo pregnula oko svoga napretka, te uspješno gojila hrvatsku pjesmu. Ona bi danas teško osjetila njegov odstup, to teže, što se približuje proslava njezine 30-godišnjice, koju bi valjalo dočekati u što većoj snazi, slozi i oduševljenju. Imajući sve to na umu, naša bi jedina želja bila, da dr. Horvat stupi opet na čelo naše „Jeka“ i da joj ostane i nadalje predsjednikom. Time bi ujedno zadovoljio želju kako naših „Jekaša“ tako i samoborskoga gradjanstva uopće.

Naš list priposlali smo dosada svim našim cijenjenim pretplatnicima od prošavše godine, te se nadamo, da će list zadržati i obnoviti što prije pretplatu za ovu godinu. Što nekoliko pretplatnika nije posljednji put dobilo u pravo vrijeme lista, to se zbiljo samo pomutnjom, pa im je list bio naknadno dostavljen. Mi smo u ostalom sve učinili, kako bi naši pretplatnici u buduće točno

dobivali list. No dogodi li se usuprot toga kakva manjkavost ili neurednost u dostavljanju lista molimo svakoga, da ovaki slučaj izvoli odmah dojaviti vlasniku lista. Što se pretplate tiče, molimo, da se ova uplaćuje kod u prave našega lista, jer nam je nezgodno slati namire po kućama, a spojeno je to i s većim troškom.

Pučka knjižnica u Gornjem kraju održala je 8. o. mj. svoju društvenu zabavu, koja je bila osobito brojno posjećena. Zabava je protekla u najljepšem redu i potrajala jednako oduševljeno sve do zore.

Vatrogasni ples. Pozivi za ovaj ples već su gotovi, pa tko ga možda ne bi primio može ga reklamirati kod društvenoga odbora. Kao što smo već posljednji put istakli, nade je, da će na ovaj ples pohrliti svatko, tko se želi ugodno pozabaviti jedne zimnje večeri i tko je prijatelj naših čestitih vatrogasaca. Vatrogasno društvo ima tešku i plemenitu zadaću, da pomogne u nevolji nesrećniku, kad zaprijeti vatra, da mu otme teško stečenu imovinu. Treba dakle da ovakvo društvo nadje svakom zgodom svestrane pomoći u općinstvu. Ples, što ga priređuju svake godine naši vatrogasci, postao je najmilijom zabavom našem starijem i mlađem svijetu. Neprisiljene, slobodne i prave gradjanske zabave rijetko se gdje nalazi u tolikoj mjeri kao baš na ovome plesu. Zato, tko samo može, neka ne propusti, danas tjedan dana doći na vatrogasni ples.

Zabave u pokladama. Kako nam se javlja, održat će vojno-veteransko društvo bana Jelačića svoj ovogodišnji ples sa tombolom po običaju na 2. veljače. — I obrtničko-radničko društvo „Napredak“ priredit će ove godine ples na 19. veljače. Već je više godina, što je ovo društvo prestalo priređivati pokladne zabave. Uzrok je bio u tom, što je našlo premalo potpore u općinstvu. Društvo se nada, da će ove godine naći više odziva u našem gradjanstvu.

Vojno-veteransko društvo bana Jelačića imalo svoju ovogodišnju glavnu skupštinu 8. siječnja, a predsjedao joj je društveni predsjednik g. Gerhard barun Lepel. Kako nam nije priopćen tečaj ove skupštine, ne možemo o njoj ni potanje izvjestiti. Jedino smo primili izvještaj gosp. Gollnera o društvenoj blagajnici, kojega niže i priopćujemo. Stanje je blagajnice bilo na koncu godine 1903. K 951.20, primitak u god. 1904.: K 651.86, ukupno K 1603.06. Izdatak za liječnika, ljekarnicu i potpore članovima K 412.18. Ostalo je na svršetku god. 1904. K 1190.88, koja je svota uložena u samoborskoj štedionici.

Zdravstvene prilike u Samoboru i njegovu kotaru. Radi nagle promjene temperature, napose radi sibirske bure, koja je više dana vladala, zdravstveno stanje pučanstva u posljednjih 14 dana nije bilo povoljno. Katari i upale disala u velike su se umnožili. Radi nahlada, koje su učestale medju školskom djecom, obustavljen je za nju polazak školske mise do daljnje odredbe. Pomor je u prvoj polovini siječnja bio velik s obzirom na pomor u prijašnjim mjesecima. Umrlo je ponajviše staraca i to od upale pluća, a neki su umrli i od drugih bolesti, koja je ova studen pospješila. Bolest dobrac jenjava u općini Sveti Martin. — U budućem ćemo broju donijeti opširan izvještaj o zdravstvenim prilikama Samobora i kotara u godini 1904. Dr. B.

Umrli. Josipa udova Blažinčić, supruga nedavno preminuloga gradjana i posjednika Stjepana Blažinčića, umrla je dne 4. o. mj. nakon dulje i teške bolesti. — U Americi je umro 10. o. mj. Gjurio Tandarić, bivši krojač u Samoboru i to baš iza dva mjeseca što se otputio u tuđinu.

Iz općine Podvrh. Zastupstvo upravne općine Podvrh osiguralo je proračunom rav. učitelju svoje škole u Samoboru 88 K godišnjih u ime drvarine, učitelju u Kotarima u istu svrhu 120 K, a učiteljici u Lugu iznimni doplatak od 100 K i posebnu nagradu za ženski ručni rad od 120 K godišnje. Doista hvala vrijedno!

Pučka knjižnica u Sv. Martinu pod Okićem otvorit će se sutra svečanim načinom. Kod otvorenja prisustvovat će u ime pučke knjižnice u Samoboru gg. Filipec i Kleščić. Knjižnica je u Sv. Martinu osnovana nastojanjem tamošnjeg župnika g. Oskara pl. Simića.

Promjena u općini Hrv. Stupnik. Pišu nam odanle: Dosadanji načelnik g. Stjepan Božić zahvalio se na časti, te je općinsko zastupstvo u sjednici od 29. prosinca prošle god. izabralo jednoglasno dosadašnjeg opć. bilježnika i blagajnika

g. Eugena Kniewalda upraviteljem, a blagajnikom g. Pavla Žokalja, rođena Samoborca.

U župi stupničkoj rodilo se godine 1904. ukupno 163 djece, a umrlo što odraslih, što djece 63. Po spolu rodio se 81 dječak i 82 djevojčice. Ovaki je razmjer između rođenih i umrlih počevši od godine 1895.

Vatra na selu. Prekjučer oko 6 noći porodila se vatra u štaglju Jure Barbića u Golom vrhu. Izgorio je čitav štagalj sa sijenom i gospodarskim orudjem. Kako je noć bila mirna, ljudi su mogli uspješno lokalizovati vatru, pa su spasili kuću i ostale okolišne zgrade. Šteta se cijeni na 2000 K.

Poštarska otprema živih životinja. Ministar trgovine uputio je sve poštarske urede, te željeznička i parobrodarska poduzeća, da je doprema živućih životinja dopustiva samo u slučajevima, kad su tako spremijene, da ih se može kontrolirati. Bude li sumnje o pasmini životinja, to se pošiljka na otpremu smije samo tada preuzeti, ako oprematelj sa oblasnim certifikatom dokaže, da se dotična životinja može preuzeti za otpremu.

Zima. Kod nas je 1. i 2. o. mj. vladala vrlo žestoka zima, kako ju rijetko i starci pamte. Bura je nesmiljeno duvala i prodirala do kosti. U samoborskim je gorama tako sjever duvao, da se nije smjelo ni iz kuće, jer bi zahlipnuo. Iz raznih strana svijeta dolaze također vijesti o silnim olujama i orkanima, koji su počinili svuda mnogo štete. U Beču, Salzburgu, Pragu, Londonu, Berlinu, Parizu i t. d. bilo je velikih bura i oluja. Rušili su se gdje krovovi crkava i kuća, a spriječen je bio na više mjesta promet na željeznicama. I u našoj je domovini bilo više nesreća od zime. U Novigradu se n. pr. nekomu žitelju smrznula jedna dvogodišnja junica, a jednom drugom seljaku krava.

Port-Artur.

Pao je Port-Artur! Ova se vijest posljednjih dana razlijegla diljem čitavoga svijeta. Ma da je ovaj glas i došao iznenadno, nije ipak zatekao nepripravna svijeta. Već dugo se naviještao pad Port-Artura, a sa strane se prijatelja Japanaca proricalo nebrojeno puta i dan, kad će ova jaka tvrđava bezuvjetno pasti. Ali mjesto pada obično nam je onda dojavila žica: Japanci opet poraženi. Port-Artur stoji nepredobiv!

Sada su napokon stigli glasovi, da se general Stössel predao, onaj junački branilac tvrđje, koji je punih 328 dana odvažno i smjelo odolijevao snažnom neprijatelju i stekao u ratnoj povijesti svijeta najljepši spomenik hrabrosti i junaštva. Uzroci, koji su Stössla prinukali na predaju grada, u prvom su redu pomanjkanje strjeliva i hrane.

Jedan časnik, koji je stigao nedavno u Čifu, pripovijeda: „Naša je municija bila iscrpljena. Mnogi od naših velikih topova bili su još u dobrom stanju, ali nijesmo imali granata, a te se nijesu dale načiniti u Port-Arturu. Toga radi se i svršila opsada par mjeseci prije, nego li je bilo nužno. U tvrđavi se znalo, da će Japanci poduzeti još i nekoliko žestokih juriša, samo da zauzmu tvrđavu prije ruske nove godine. Zapojevajući generali znali su, da posada ne će moći više odbiti sve navale Japanaca. Veliki broj neprijatelja i naše slabe linije, omogućilo je neprijatelju, da je mogao prodrijeti, a posljedica, što bi bila, do li — grozni pokolj. Ta naša je municija bila iscrpljena, pa tako naše topništvo nije moglo vatra uzvraćati.“

Po posljednjoj vijesti generala Stössela, koju je otpremio u Petrograd, položaj u Port-Arturu bio je tako grozan, tako nesnosan, da Rusima nije bilo drugo, do li predati se. Kiša granata padala je u sam grad. A kad se stali voditi prvi pregovori mira, junačka je momčad stala plakati. Vojnici, koji nijesu bili ranjeni, htjeli su se prihvatiti oružja i boriti se na opkopima sa zavezanim ranama. Kad je Stössel objelodanio ugovaranje, imao je samo 4000 ljudi, koji su bili kako tako za službu sposobni. Ovi ljudi branili su 10 milja dugu obrambenu liniju. Cijeli grad bio je napunjen dimom. Upravo grozne su bile eksplozije arsenala i depota s materijalom.

Na Port-Artur bilo je svega skupa 50 japanskih navala. S njegovim padom naravno da nije prestao rusko-japanski rat.

Iza predaje grada sastali su se general Stössel i general Nogi, zapovjednik japanske vojske oko

Port-Artura, te su srdačno razgovarali cijela dva sata. Stössel se vraća u Rusku, budući da je zadržao poštenu riječ, da se u ovome ratu ne će više boriti. Japanske su oblasti dopustile ruskim vojnicima, da izlaze iz tvrđave, a ushtiju li, mogu se i grijati kraj vatre japanskih straža.

Danas se Port-Artur nalazi već posve u japanskim rukama. Čitava je ruska posada pošla već u ropstvo. Zarobljeno je 878 časnika i 23.491 vojnik.

Gospodarstvo.

Zimsko oranje.

Prošećeš li se makar kojom stranom naše okoline, zapazit ćeš stotine i stotine jutara oranice: strništa, kukuruzišta i drugih okopavina i žitarica; ali do malih da veoma neznatnih izuzetaka, sve je to još i sada onako, kako je to u jeseni ostavljeno. Kada naš seljak spremi u jeseni s polja prirod, onda već i ne misli na svoju njivu sve do proljeća, kada treba da je opet zasije. Ali to podnipošto ne valja. Makar da se od zemlje zimi ne traži nikakav rod, nego se ona otpočiva, ali baš zato treba je prije pripremiti, da joj zimski počinak bude što više od koristi, da se osnaži i okrijepi, kako će se što bolje spremiti za budući rod. To se pak u velike pospješuje zimskim oranjem ili kako ga kod nas još zovu prašenje m. Ovaj naziv doista je veoma zgodan i sam potpuno označuje vrijednost ove zimске radnje.

Odavna su već iskusni ratari upoznali veliku korist zimskoga oranja, jer su već i oni tvrdili, da da je „prašenje pol gnojenja“. Zemlja postaje plodna gnojenjem, treba je dakle pognojiti. Ali naš ratar premlađo ima gnoja, da pognoji sve svoje zemljište kako treba. Zadovoljan je, ako mogne pognojiti tek najnužnije. Ali zato i nije produktivna snaga njegova zemljišta onakva, kakva bi mogla biti. Što manje dakle imademo gnoja, to više treba zemlji pomoći, da si donekle sama iz prirode pribavi one gnojne čestice, koje su joj nužne, da može dobro prehraniti ono kulturno bilje, što ćemo ga na njoj gojiti. Kod toga joj u prvom redu pomažu uzduh, toplina i vlaga a onda izmjena studeni i topline, suše i mokrine u različnim njezinim oblicima kao magla, rosa, snijeg, mraz i led. No da ovi faktori mogu vršiti svoje blagotvorno djelovanje na plodnost zemlje, potrebno je, da što više dolaze s njom u doticaj. A tu je dužnost ratara, da priskoči zemlji u pomoć dubokim zimskim oranjem.

Kad se jeseni pospremi s polja ljetina, ostane zemlja zbijena i zagažena, a jesenske kiše još i više tlo zbiju. Sunce, zima i vlaga mogu nešto djelovati na površju, ali dublje u tvrdo tlo ne prodiru. Osim toga nalazi se u zemlji još mnogo korijenja, a po površju štrbala od strni i kukuruza, a i mnogo svakojake drače. Sve ovo treba da se uništi, da propadne, ali da ipak pripomogne plodnosti zemlje. Zato sve to ne smije ostati na površju oranice, jer bi onda zemlja malo ili ništa od njega dobila, već se mora zakopati u zemlju. Tamo će sve to štrbalje, korov i korijenje sagnjiti, rastvoriti se i pognojiti tlo. Ali da mogne do toga doći, bezuvjetno je nuždan uzduh. Što lakše dakle, i što više može uzduh da prodi utlo, to brže i potpunije rastvorit će se u njemu svi oni ostaci bilja i koje čega drugoga, pa će tako i prije poslužiti zemlji za hranu novoj sjetvi.

Isto tako ima i dublje u zemlji tvari, koje bi mogle posluživati biljkama za hranu. Ali ove tvari nijesu još rastopljene, pak ih zato ne mogu biljke upijati svojim tanahnim žilicama sisalicama. Ima u svakoj zemlji i sitnijega i krupnijega kamenja, koje bi zemlji moglo dati mnogo hranivih tvari. Ali ova je hrana tvrda i kruta, pak je biljka ne može da upotrebi i njom se nahrani. I tu može uzduha da pokaze svoju snagu, i da ove krute tvari pomoću vlage i topline smrvi i u prah zdrobi. Ali to će on moći samo onda, ako je zemlja duboko prekopana. Što rahlje je tlo, to više unilazi u nj uzduha i vlage, pa će se tim prije uslijed promjene temperature tvrde i neotopljene tvari u zemlji raspasti i otopiti.

Koristan utjecaj uzduha na preoranu zemlju još je veći uslijed one izmjene, koja se u zemlji obavlja u njezinim šupljinicama. Sve su naime pukotine i šupljine napunjene uzduhom. Ali kad padne jaka kiša, istane voda uzduh iz njegovih šupljina, pak ona zapremi sav prostor. A kad se poslije toga voda ispari ili prodje dublje, udje opet novi uzduh onamo u šupljine. I tako se to cijele zime ponavlja. Osim ovakve izmjene obavlja se u zemlji i još jedna druga, koja ima nešto sličnosti s disanjem čovjeka i životinje. Kad se naime tlo noću uslijed zaronja zemlje ohladi, onda se uzduh u zemlji stegne i zauzme manji prostor. Ali uslijed toga silni unutar u

šupljine vanjski uzduh koji se je također ohladnio i zgusnuo. Čim pak u jutro sunce zemlju opet zagrije, raširi se uzduh u tlu, pa jer nema u njemu više dovoljno prostora, izlazi iz njega napolje. Uslijed toga bit će zemlja orošena ne samo na svojoj površini, nego i pod njom u najgornjem svojem sloju.

Tim je zemlja dobila dvoje; i uzduha i vlage. Ali ovo dvoje donese zemlji još i nešto trećega, veoma važnoga. To je amonijak ili čipavac. Amonijak je onaj oštri plin, što se isparuje iz gnojšta i zahoda, a jako grije za nos i oči, zato ga i zovu čipavac. Njega ima i u salmijaku, kojim čistimo odijelo od mrlja. Amonijaka imade u uzduhu, pa ga zemlja iz njega crpi. Ali amonijaka imade i u onim rosnim kapljicama, koje su se stvorile po površini zemlje i po njezinim šupljinicama. Jasno je po tom svakomu, da će zemlja dobiti to više amonijaka, što više pridolazi k njoj novoga uzduha i što više se na njoj prikupljaju rosne kapljice. Amonijak je za biljku od velike važnosti, jer od njega ona dobija jednu od najglavnijih svojih sastojina — dobija dušik.

No zimi baš ne možemo mnogo računati na rosu, jer tada gospoduje mraz i smrzavica. Ali i ovo je od velike koristi zemlji. Studen i smrzavica razmrve tlo tako, kako ga mi ni najbrižnijim obradivanjem ne možemo. Budući da voda prodi i u najsićušnije šupljine zemlje, to se tako i medju najmanje mrvice njezine urine. A kako ima voda čudno svojstvo, da se kod smrzavanja širi, dakle zauzima sve veći obujam, onda ona odmiče one najsitnije čestice zemlje, pa tako na divan način drobi zemlju ča u nutrinji njezinoj. I teška glina, ilovača, lapornjača, kad valjano promrznu, bit će tako rahle i usitnjene, kao sitna pjeskulja. Odatle i dolazi, da su sve teške zemlje nakon oštre zime na obradivanju lake cijele godine; a obratno su teške i zbijene, ako je zima bila blaga i bez smrzavice.

I snijeg djeluje vrlo blagotvorno na preoranu zemlju. Snježne pahuljice lagano leprše uzduhom, pa to više prikupe iz njega amonijaka i drugih tvari, koje zemlju gnoje. Dok snijeg pokriva zemlju, on i onda siše one tvari iz uzduha, a međutim ga zemlja svojom toplinom polagano topi i usisava. Snježnicom upija zemlja one tvari, koje su se nalazile u snijegu. Tako se svaka mrvica zemlje nakvasi sa snježnicom, propušta ju onda sve dublje i dublje u zemlju. Sve to obavlja se polagano, pa zemlja vodu tim bolje upija i više hraniva u sebe prima. Svaka čestica tla nabubrena je od upite vlage. Ali kad snijeg potpuno okopni, počne se tlo opet pomalo sušiti, a čestice njegove postanu manje, jer su izgubile vlagu, ali su zadržale u sebi sve druge tvari. Ovakvim upijanjem i sušenjem — ili širenjem i stezanjem zemlje — tlo se veoma lijepo usitni i razmrvi, što se i na prvi pogled opaža.

Korist zimskoga oranja je u svakom pogledu veoma znamenita. Njim se zatire korov i škodljivi kukci, zemlja se razdrobi i usitni, kako se ne bi mogla nijednim plugom i branom razrahliti, a k tomu još primi i dosta gnojiva. Tim su pak ispunjeni najglavniji uvjeti za povoljan napredak buduće sjetve. Sjeme će u takovu tlu lako niknuti, žilice njegove moći će se po tlu na sve strane lako širiti i nalaziti će gotove hrane, koju će moći odmah upotrebiti. A onda će i bujno porasti.

No da zimsko oranje bude što korisnije, treba, da se obavi što ranije, ali nikako ne prije jesenskih dugotrajnih kiša, koje bi preorano tlo opet zbile. Tko ne dospje pred zimu, može to obaviti kadgod i u samoj zimi, jer je bolje, da je tlo makar i mjesec dana preorano, nego da ostane neobrađeno. Napokon pripominjemo, da treba rezati nešto tanje brazde, jer će onda i utjecanje zime biti potpunije.

Stari grad.

Napisao Vj. Noršić.

Godine 1525., na dan sv. Blaža daruje Jelena samoborski grad svome zetu Ivanu Ungnadu i kćeri Ani. Ovu darovnicu potvrdio je godine 1528. kralj Ferdinand I.

Samoborski grad bijaše vrlo važna tvrđava uz cestu, kojom su Turci mogli svaki čas provaliti u Kranjsku. Važnost ovog grada dobro je shvaćao kralj Ljudevit, pak je stoga god. 1525. darovao Ivanu Ungnadu, majci njegovoj Margareti i sestri Elizabeti za uzdržavanje toga grada, koji bje tada u dosta lošem stanju, sve dohotke kr. komore kao redovite i izvanredne poreze, što su ih Samoborci plaćali kralju. Medjutim nijesu nikada Turci došli do Samobora, premda su se njihove čete znale zalijetati čak do Kereštinca i Okiča.

Ungnad proda oko godine 1534. polovicu samoborskog grada Leonardu Gruberu, vlasniku samoborskih ruda.

Po smrti Gruberovoj († oko 1536. godine) udade se njegova udova za Nikolu Frankopana Tržačkoga, pa tako po treći put dodje samoborski grad u vlast Frankopansku. Nikola Frankopan upravljaše gradom kao skrbnik malodobnog Gruberovog sina Krištofora. Kad je Krištofor odrasao morao je s Frankopanom voditi parnicu, jer mu nije hotio predati polovicu grada, kao očinstvo. Dobivši parnicu založi svoj dio svojoj ženi Klari Tahijevoj. Ova pak proda grad Franji Tahiju, gospodaru Susjed-grada. Proti ovoj prodaji prosjedovao je Krištofor, te istom nakon duge i velike pravde dodje istom god. 1564. do svog prava i bi iste godine uveden u posjed.

Skoro zatim umrije Krištofor, a njegova polovica grada pripade njegovoj ženi Klari.

Druga polovica grada bila je vlasništvo Krištofora Ungnada, sina Ivanova. Kad se Krištofor Gruber borio s Franjom Tahijem radi toga, što mu je njegova (Gruberova) žena prodala polovicu grada, pozove on sinove Ivana Ungnada, Ivana Ljudevita i Krištofora, da preuzmu svoje očinstvo — drugu polovicu grada s kojom je valjda isti Frankopan upravljao. Velikom mukom dodje Krištofor Ungnad do svoga očinstva godine 1564. — Slijedeće već godine založi on tu svoju polovicu za 13000 for. Anbrozu Gregorjancu, kako nam to ovaj izrično u svojoj oporuci spominje. Istom g. 1578. iskupi Ungnad svoje očinstvo od Gregorjančeva sina Baltazara i žene mu Dore.

Već sam malo prije spomenuo, da je po smrti Krištofora Grubera ostala vlasnica nad polovicom samoborskoga grada njegova žena Klara. Među njom i Krištoforom Ungnadom bila je neprestana svadja, koja je još za života njezinog muža trajala.

Kad sve prepiranje nije ništa koristilo, odluču Ungnad silom uzeti grad, što i učini, kad se vraćao iz turskoga rata negdje pod konac god. 1578. ili na početku 1579. Osigurav se sa strane Samoboraca raznim obećanjima i povlasticama, počne s nekog susjednog brijega (po svojoj prilici ispod Hajdovčaka) lumbardama bombardirati na gradske prozore. Budući da su kuglje kroz prozor letjele u sve sobe, povuče se Klara u niže — boltane — prostorije. Ali ni tu ne bijaše sigurna. Navala bijaše sve jača i žešća, te se morade napokon predati. Pošalje Ungnadu gradske ključeve, s molbom, da joj dopusti odnijeti barem njezine stvari. Godine 1579. pokušaše ljudi Klarini oteti grad, ali im to ne podje za rukom, jer ih je Krištofor s bratom svojim Ljudevitom suzbio.

Kći Ungnada: Ana, uda se god. 1585. za tadanjega bana hrvatskoga Tomu Erdödiu i dobije za miraz polovicu samoborskoga grada. Po smrti Ungnadovoj 1599. god. kupi Toma od Šimuna Ungnada drugu polovicu grada za 5500 fr., pa tako postane gospodarom cijelog grada. Imao je Toma u svojoj vlasti i susjedne gradove: Okić, Lipovac, Kerestinec i Jastrebarsko.

Toma Erdödi umrije god. 1624., a samoborski grad zapade u diobi njegovu kćer Jelisavu, udatu za štajerskog grofa Josipa Justa Muškona.

Godine 1653. umre Jelisava ostavivši grad svojoj djeci Nikoli, oženjenom za Martu Gregorjančevu i Ani-Jelisavi, udatoj za grofa Herbarta Auersperga.

Ana-Jelisava još za života svoga, dne 6. kolovoza 1680., preda samoborski grad u ruke svojoj djeci: Vuku, Franji-Antunu i Teodoriku. S početka su zajedno držali grad sve dotle, dok se god. 1689. međusobno podijeliše i grad zapade Teodorika Auersperga.

Auerspergu bijaše samoborsko imanje i grad vrlo nezgodno, jer je sve svoje posjede imao u Kranjskoj i Štajerskoj. Naumi stoga samoborski grad zamijeniti za Selnicu (u Štajerskoj), grad Magdalene Nadaždijeve a udove Ivana Draškovića. No to mu ne podje za rukom. Da se ipak riješi brige, založi grad godine 1700. grofovima Juraju, Aleksandru, Krištoforu, i Barbari Erdödi za 30000. for. na pedeset godina.

Grofovi Erdödi dobe god. 1702. u svoju vlast Rude. Budući da im rudarski posao nije uspijevao, prodadu ih god. 1714. Franji-Antunu Auerspergu, bratu Teodorikovu. Da Auersperg uzmogne nastaviti rudarski posao, iskupi iste godine od grofova Erdöda grad Samobor. Sad

ostane grad u vlasti porodice Auersperga skoro pedeset godina, dok ga god. 1763. tadanji vlasnik Ivan Nep. Auersperg ne proda s cijelim samoborskim imanjem Josipu Erdedi-u.

Putem kupa prijedje samoborski grad u ruke baruna Kulmera, a od ovih ženidbom u vlast Kiepacha. Grofica Kulmer, udata Kiepach, ostavi ga svojoj kćeri Alojziji, udatoj Alnoch. Udajom Alojzijeve kćeri Malvine za grofa Maksa Monticucollia dodje samoborski grad u ruke ovoga od koga ga godine 1902. kupi samoborska općina za 5400 K.

Otkako je prestao strah pred Turcima nijesu htjela gospoda tako rado stanovati u gradovima, do kojih bje dosta mučan pristup. I gospodarima samoborskoga grada pod konac 18. stoljeća bolje se svidjao život u dvorcu ispod grada, te se ovamo i preseliše. Ali preseliv se, zaboravili su ili nijesu marili više za grad, pak su ga prepustili zubu vremena, koji ga po malo izjeo. Još prije kakvih 90 godina bio je cijeli pokriven.

To nam je od prilike iz sačuvanih spomenika poznato o našem starom gradu. Istina malo, ali i to malo ipak nam unosi nekakvu svjetlost u njegovu prošlost.

Pijte INDRA TEA!

Indra Tea je najbolji čaj na svijetu.

Indra Tea se preporučuje kod prehlade.

Indra Tea je izvrsno sredstvo proti influenci.

Indra Tea je najizvrsniji lijek za loš želudac.

Indra Tea je najbolji zajutak.

Indra Tea je najbolja užina.

Indra Tea dobiva se samo u zatvorenim zamotima. Drugoga ne kupujte, jer nije pravi.

Glavno skladište u Samoboru:
Ljekarna M. Kleščića.

Javna zahvala.

Blagorodnom gospodinu dr. Miji Juratoviću, koji me je svojim znanjem, svojom vještinom i požrtvovnošću dva puta od pogibeljne bolesti izliječio, izrazujem ovime najsrdačniju hvalu.

Ivan Geček.

Javna zahvala.

Svim mnogobrojnim prijateljima, znancima, rodbini i građanstvu trga Samobora, koji su našu nezaboravnu majku

JOSIPU udovu BLAŽINČIĆ

rodj. VUKOVIĆ

do hladnoga groba sprovell, odar vijencima ukrasili, i time pokojnici zadnju počast iskazali, izričemo ovim putem našu najtopliju zahvalu.

U Samoboru, 10. siječnja 1905.

Tugujuća djeca.

Javna zahvala.

Svoj p. n. gospodi i gospodjama iz Samobora i okolice, koji su za pogorjelce iz sela Manjevasi darovali novčane pripomoći, izrazuje se ovime u ime ubogih pogorjelaca najsrdačnija hvala, kao što i Mihovilu Šprajcu, trgovcu u Sv. Nedjelji, koji je za pogorjelce — osim novčane pripomoći, darovao jedan sanduk melje, riže, soli i t. d.

Ujedno lijepa hvala p. n. gg. Josipu Bedenku, Ivanu i Franji Budiju, Janku ml. Budiju, Stjepanu Freslu, Antunu Rumeniću, Hinku Golneru, te Josipu Fittleru, koji su imali dobrotu za pogorjelce u svojim lokalima sabirati milodare.

Općinsko poglavarstvo Podvrh.
U Samoboru 12. siječnja 1905.

GOSPODJA

vješta u krpanju i vezenju

svake vrsti, preporuča se, u i izvan kuće.
Ubavjesti daje uprava „Samoborskog lista“.

Tko se želi riješiti miševa i štakora

neka upotrebljava:

„FUCHSOL“

jedino i najbolje sredstvo protiv te gamadi.

Glavno skladište u Samoboru:

Ljekarna M. Kleščića.

Br. 77 — 1905.

Natječaj.

Kod trgovišnoga poglavarstva u Samoboru imade se dne 1. veljače 1905. popuniti mjesto blagajničkoga pisara, ujedno ovrhovoditelja, uz godišnju plaću od 720 K.

Prednost imadu osobe, koje su uz potpunu pisarničku naobrazbu vješte u glazbi, te će od mjesne glazbe dobivati posebnu nagradu od 9 K na mjesec.

Molbe obložene sa dokazalima o sposobnosti i o dosadanjem službovanju, imadu se do 20. siječnja t. g. podnijeti ovom poglavarstvu.

Poglavarstvo sl. i kr. povelj. trgovišta.
U Samoboru, 5. siječnja 1905.